

1e Voortgangsrapportage 2025 publicatie

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Inleiding.....	5
Samenvatting	6
Externe en interne ontwikkelingen	9
Opgave Waterveiligheid.....	10
Opgave Watersysteem.....	15
Reguleren van watertekort en wateroverlast	16
Beschermen en verbeteren van het oppervlaktewater.....	17
Opgave Waterketen.....	22
Opgave Bestuur en organisatie	27
Strategie en omgeving	29
Onvoorzien	34
Voortgang belastingopbrengsten en toelichting	35
Watersysteembeheer.....	35
Zuiveringsbeheer.....	35
Exploitatie 2025	36
Investerings 2025.....	39
Bijlagen	40
Definities beleidsproducten	40
Lijst met afkortingen	42

Inleiding

Inleiding

Voor u ligt de eerste voortgangsrapportage over het verslaggevingsjaar 2025. Wij geven via deze rapportage aan hoe ver we zijn met het uitvoeren van de maatregelen zoals opgenomen in de begroting en of er nog een bijstelling van de vastgestelde financiële begroting nodig.

Met ingang van 2025 is het nieuwe Waterschapsbesluit van toepassing op de waterschappen. Als gevolg van dit besluit, presenteren wij onze cijfers op een andere wijze dan in de jaren daarvoor. Belangrijkste wijziging hierin is dat de baten en lasten apart worden weergegeven en ook apart worden geautoriseerd door het algemeen bestuur. Indien zich in het begrotingsjaar mutaties voordoen op baten en/of lasten, zal het algemeen bestuur hier een akkoord op moeten geven. De voortgangsrapportage is hiervoor het instrument. Nieuw in de voortgangsrapportage zijn de zogenaamde "budget neutrale wijzigingen". Dit zijn verschuivingen van budgetten binnen het mandaat van de organisatie, welke effect hebben op de hoogte van de budgetten per opgave. Conform artikel 9 van onze financiële verordening mag het dagelijks bestuur budgetten verschuiven over de opgaven heen, met een maximum van € 1.000.000. Zij moet deze verschuivingen achteraf melden aan het algemeen bestuur. De wijzigingen die vallen onder dit artikel, zijn opgenomen in de betreffende kolom "budget neutrale wijzigingen".

Samenvatting

Belangrijkste ontwikkelingen

Personeelslasten

De Vereniging werken voor waterschappen (Vvww) en de vakbonden FNV en CNV Overheid hebben op 1 april 2025 overeenstemming bereikt over een onderhandelingsresultaat voor de cao-jaren 2025 en 2026.

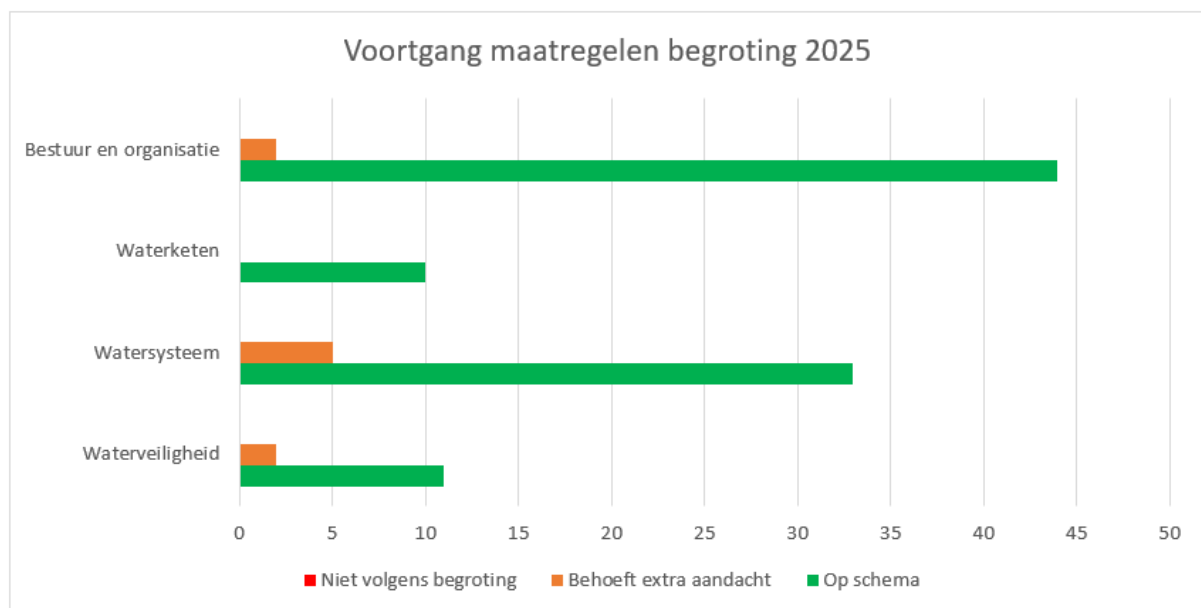
In deze cao is het volgende afgesproken:

- Een looptijd van 2 jaar: van 1 januari 2025 tot en met 31 december 2026.
- Een salarisverhoging van nominaal 50 euro bruto per maand vanaf 1 januari 2025,
- 3,3% per 1 januari 2025 en 1,0% per 1 januari 2026 en
- per 1 maart 2026 worden de salarissen verhoogd met het gemiddelde prijsindexcijfer (CPI) over het jaar 2025. Dit op basis van het jaargemiddelde volgens het CBS.

In de begroting 2025 was rekening gehouden met een verhoging van 3%. Dit geeft aanleiding tot het doen van een voorstel tot het wijzigen van de begroting.

Voortgang

Deze tabel geeft een indruk van de voortgang van de beleidsmaatregelen. Over het eerste kwartaal 2025 liggen 98 van de 107 beleidsmaatregelen (92%) op schema. De afwijkingen worden in het vervolg van deze rapportage per opgave toegelicht. Omdat de voortgangsrapportage een afwijkingen rapportage is, wordt daar waar een beleidsmaatregel op "groen" staat, deze niet verder toegelicht.

Exploitatie

Indeling

De indeling van de begroting 2025-2029 naar opgaven wijkt af van de indeling die is gebruikt in voorgaande jaren. Het algemeen bestuur stelt formeel de indeling van de begroting in programma's/opgaven vast. Tot nu toe is de indeling naar opgaven gelijk geweest aan de organisatorische indeling van de opgaven. Bij de perspectiefnota is de indeling veilig, voldoende, schoon gehanteerd. Daardoor was het voor bestuurders lastig om de inhoud van de perspectiefnota te herkennen in de begroting. Met ingang van 2025 stellen wij de begroting op aan de hand van de indeling volgens onderstaande opgaven:

- Waterveiligheid
- Watersysteem

- Waterketen
- Bestuur en organisatie

Begrotingswijzigingen

Zoals bij de behandeling van de jaarstukken 2024 is toegezegd, zijn de structurele effecten uit de jaarrekening 2024 vertaald in deze voortgangsrapportage en stellen we een aantal begrotingswijzigingen voor.

Dit betreft de onderuitputting op de kapitaallasten van € 2,4 miljoen voordelig en een aanpassing van de belastingopbrengsten van € 1,8 miljoen. De hogere belastingopbrengsten bestaan voor € 1,3 miljoen uit meeropbrengsten en voor € 500.000 uit lagere verwachte kwijtschelding en oninbaarheid. Deze afwijkingen kwamen ook in de jaarstukken 2024 naar voren en werken door in 2025. Bij de begroting 2026 wordt hier op geanticipeerd.

De effecten van de nieuwe cao voor de waterschappen zorgen voor een hoger benodigd personeelsbudget van € 990.000. Daarnaast vervalt de stelpost van € 500.000 welke niet meer wordt aangewend.

De maatregelen vanuit de gedragscode soortenbescherming zorgen in 2025 voor een nadeel van € 800.000 welke bij Waterveiligheid en -systeem terugkomen, conform vaststelling in de vergadering van het algemeen bestuur op 27 mei jl. Tevens dient voor de structurele meerkosten ad € 725.000 vanuit de overeenkomst voor het beheer en onderhoud van onze waterlopen de begroting te worden bijgesteld.

Totaaloverzicht exploitatie

In het volgende overzicht zijn de mutaties per opgave opgenomen. Deze mutaties zijn ten opzichte van de actuele begroting 2025. Bij het vaststellen van de jaarstukken 2024 heeft het algemeen bestuur al ingestemd met een begrotingswijziging voor 2025. Deze wijziging is verwerkt conform besluit en leidt daarmee tot een geactualiseerde begroting. De verschuivingen van budgetten binnen het mandaat van de organisatie, welke effect hebben op de hoogte van de budgetten per opgave zijn conform onze financiële verordening als *budget neutrale wijzigingen* apart zichtbaar.

Belastingen

De opbrengsten van de watersysteemheffing komen op basis van de prognose van het Noordelijk Belastingkantoor in 2025 € 0,9 miljoen hoger uit dan begroot. De opbrengst gebouwd over het jaar 2025 valt naar verwachting € 0,8 miljoen hoger uit, terwijl de opbrengst van de nog op te leggen aanslagen over voorgaande jaren ruim € 0,1 miljoen hoger is. De stijging van de WOZ-waarde is groter dan waarmee bij de vaststelling van de tarieven rekening is gehouden. De categorieën ingezetenen, ongebouwd en natuur zorgen voor een kleine meeropbrengst. De kosten van kwijtschelding watersysteemheffing vallen ten opzichte van de begroting ruim € 0,25 miljoen lager uit.

De opbrengst van de zuiveringsheffing bedrijven valt ruim € 0,4 miljoen hoger uit. De grootste oorzaak van deze meeropbrengst zit voor 1.500 vervuilingseenheden in een tabelbedrijf waar vorig jaar metingen zijn gedaan. De rest is te verklaren doordat de vervuilingseenheden zich weer normaliseren na de Coronaperiode. Bij de zuiveringsheffing woningen wordt een kleine meeropbrengst verwacht. De kosten van kwijtschelding zuiveringsheffing vallen ten opzichte van de begroting ruim € 0,25 miljoen lager uit.

De begrotingscijfers zullen door middel van een wijziging worden aangepast aan de prognose die nu is opgesteld. De lagere kosten van kwijtschelding zullen ook in de perspectiefnota 2026-2030 worden verwerkt.

Investerings

Excel-tabel

(bedragen x € 1.000)

Project	Oorspronkelijke begroting 2025		Prognose 2025		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (C-A)	Netto (D-B)
Waterveiligheid	22.849	15.649	22.949	15.749	100	100
Watersysteem	17.415	17.415	24.235	24.235	6.820	6.820
Waterketen	30.000	30.000	30.000	30.000	0	0
Bestuur en organisatie	7.663	7.663	3.913	3.913	-3.750	-3.750
Eindtotaal	77.927	70.727	81.097	73.897	3.170	3.170

A = vrijgegeven via verzamelbesluit bij begroting 2025

B = separaat voorstel richting dagelijks en algemeen bestuur

Externe en interne ontwikkelingen

Ontwikkelingen sinds de begroting 2025

Besluit accountantscontrole decentrale overheden

Op 16 april is het besluit tot wijziging van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de gedeeltelijk daarmee samenhangende wijziging van het Waterschapsbesluit in het Staatsblad gepubliceerd. Met dit besluit is onder andere het Bado (ook) van toepassing op de waterschappen en is de goedkeuringstolerantie aangepast voor fouten in de jaarrekening en onzekerheden in de controle gezamenlijk 2% van de omvangsbasis. Tevens zijn in het Waterschapsbesluit bepalingen opgenomen met betrekking tot de Wet open overheid en is het Waterschapsbesluit in overeenstemming gebracht met de aanpassingen van het Bado en het BBV (de verslaggevingsregels voor gemeenten en provincies).

Hiermee is een lang traject van actualiseren van de verslaggevingsregels afgerond.

Belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting 2025

<tekstblok kan eruit>

Opgave Waterveiligheid

Portefeuillehouder(s):	Frank Jorna
Organisatie:	Opgave Waterveiligheid

Waar zijn we van

We beschermen Fryslân en een deel van het Groninger Westerkwartier tegen hoogwater. Dit doen we door ervoor te zorgen dat onze primaire waterkeringen (zee- en IJsselmeerdijken) ons beschermen tegen overstromingen. We houden rekening met overstromingsrisico's en klimaatverandering. Dit is onderdeel van onze wettelijke zorgplicht.

Daarnaast zorgen we dat de keringen langs onze boezemsystemen en beken in goede staat zijn. Zo zijn keringen bestand tegen tijdelijk hogere waterstanden en droogte. We beschermen hierdoor het landelijk gebied, de steden en dorpen tegen wateroverlast en zorgen ervoor dat het water in onder andere de Friese boezem op peil blijft.

We beheren en onderhouden circa 200 kilometer aan zeedijken op het vasteland langs IJsselmeer en Waddenzee, en op Ameland, Terschelling en Schiermonnikoog. En we beheren meer dan 3.200 kilometer aan regionale waterkeringen langs de Friese boezem en ruim 700 km overige of lokale waterkeringen.

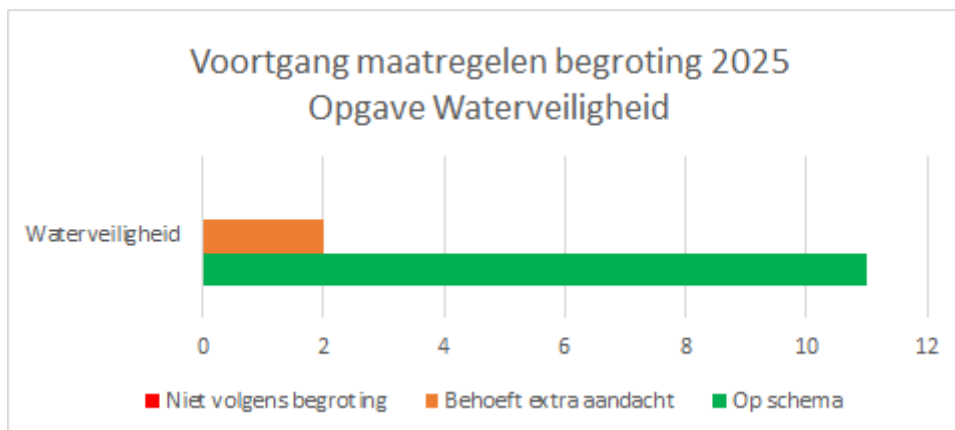
In een cyclus toetsen we of onze waterkeringen nog sterk en hoog zijn. Daar waar onze waterkeringen niet voldoen aan de veiligheidseisen, programmeren we deze voor versterking. We kijken hierbij niet alleen naar de zeedijk of polderdijk, maar ook naar het landschap, de flora en fauna, en belangen van onder meer landbouw en leefbaarheid. Daar waar onze dijken onderdeel uitmaken van de publieke ruimte denken we mee met maatschappelijke initiatieven.

Trends en ontwikkelingen

In de voorjaarsnota van het Rijk is een extra bijdrage van één miljard opgenomen voor de financiering van de herijking van het HWBP. Hiermee volgt het Rijk de waterschappen die elk ook extra bijdragen hebben opgenomen in de begroting. De extra bijdragen zijn nodig om de toegenomen kosten van dijkversterkingen te financieren.

Voortgang

In onderstaande tabel is de voortgang van *de maatregelen* aangegeven. Daar waar de voortgang niet op schema ligt (rood of oranje) wordt deze hieronder toegelicht.

We passen goed op onze dijken en keringen. Zo zijn de inspecties van na het stormseizoen uitgevoerd en het onderhoud verloopt volgens planning. De versterking van de Waddenzeedijk is een grote en complexe klus. De programmatische aanpak helpt hier bij. Het geeft structuur en maakt het geheel behapbaar en meer beheersbaar. Elk van de projecten kent daarentegen haar eigen dynamiek. Hierover bent u reeds geïnformeerd op 22 april 2025 middels het principebesluit grondverwerving HWBP.

Wat willen we bereiken?

Versterken van onze zeedijken en boezemkeringen

In 2050 moeten alle primaire keringen in heel Nederland voldoen aan de nieuwe veiligheidsnormen. Om dit te bereiken werken alle waterschappen en Rijkswaterstaat samen in het landelijke 'Hoogwaterbeschermingsprogramma' (HWBP). In heel Nederland hebben we circa 3.500 kilometer aan dijken en circa 500 sluizen en gemalen. In ons beheergebied hebben we ongeveer 183 kilometer aan primaire keringen. De totale landelijke opgaven bedraagt circa 2.000 km. Onze opgave volgens de programmering 2026 - 2037 is nu ongeveer 63 kilometer.

Met het herstelprogramma regionale waterkeringen zorgen we dat deze voldoen aan de door de provincie gestelde norm. We hebben met de provincies Groningen en Fryslân afgesproken om tot 2027 in totaal 1.300 kilometer aan regionale keringen te verbeteren. Het huidige herstelprogramma is gebaseerd op de in 2014 en 2016 uitgevoerde tweede beoordeling van hoogte en stabiliteit. Op verschillende locaties zijn verbeteringen nodig. In totaal gaat het nog om circa 124 kilometer tot en met 2027. Bij de uitvoering van deze projecten bieden we waar mogelijk ruimte voor andere maatschappelijke voorzieningen (zoals natuur en recreatie).

Wat gaan we daar voor doen?

Planuitwerking Groen (Zwarte Haan - Wierum)

Voortgang maatregel

Voor de dijkversterking Koehool – Lauwersmeer is in samenwerking met de 1DYK-partners gewerkt aan een integraal inrichtingsplan. Doel was een gebiedsplan te ontwikkelen dat meerwaarde biedt én de kans op realisatie van de groene dijk vergroot. Dit proces is in april 2025 beëindigd, doordat consensus tussen de partijen uitbleef.

De noodzaak tot dijkversterking blijft onverminderd groot. Daarom is een vervolgstراتيجية opgesteld met bijgestelde ambities voor een integrale aanpak. Het Algemeen Bestuur is in mei geïnformeerd over de actuele ontwikkelingen en de te hanteren strategie. Belangrijkste onderdelen zijn: de vervolgstراتيجية en uitgangspunten voor het vervolg van de planuitwerking van de groene dijk, het realiseren van waterveiligheid en het zorgvuldig omgaan met beschermde natuurwaarden en landbouwbelangen.

Gezien de bestuurlijke aandacht en zorg wordt dit project voor nu op oranje gezet. Het streven is om het project binnen de afgesproken budgetten en tijdlijnen te realiseren. Het effect op budget en tijd voor het project als gevolg van het beëindigen van het integraal inrichtingsplan wordt de komende periode in beeld gebracht. Met name natuurmaatregelen die nodig zijn om de groene dijk vergunbaar te krijgen, vormt het grootste risico op het behalen van mijlpalen.

Voorkeursoplossing dijk- en duinversterking Schiermonnikoog

Voortgang maatregel

In april heeft u kennis genomen van de uitkomsten van de verkenning voor Schiermonnikoog. Een aantal onzekerheden worden nog onderzocht voordat u in oktober een voorstel voorgelegd krijgt. Zo staat de planning van het project door capaciteitsissues onder druk en is de minister voornemens een normverlaging door te voeren die de nut en noodzaak van dijk- en duinversterking in een ander daglicht stelt.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en de lasten voor de opgave Waterveiligheid opgenomen. Deze zijn per beleidsproduct weergegeven, waarbij de indeling naar beleidsproduct gelijk is aan de landelijke standaard indeling voor waterschappen.

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2025	Geautoriseerde wijzigingen begroting	Actuele begroting 2025	Budget neutrale wijzigingen 2025	Voorgestelde budgetwijzigingen 1e VR 2025	Nieuwe actuele begroting 2025
Baten						
Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	-0	-0	-0	1		1
Aanleg en onderhoud waterkeringen	376	-0	376	34	89	499
Beheersinstrumenten waterkeringen	1.706	-0	1.706	-0		1.706
Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	0	-0	0	-0		0
Eigen plannen	-0	-0	-0	1		1
Kostenplaatsen	-0	-0	-0	-0		-0
Totaal Baten	2.083	-0	2.083	37	89	2.208
Lasten						
Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	-1.466	-0	-1.466	27	-0	-1.440
Aanleg en onderhoud waterkeringen	-30.671	-0	-30.671	14	515	-30.142
Beheersinstrumenten waterkeringen	-2.956	-0	-2.956	-50	-639	-3.645
Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	-16	-0	-16	-0		-16
Eigen plannen	-400	-0	-400	2	-0	-399
Kostenplaatsen	-0	-0	-0	214		214
Totaal Lasten	-35.509	-0	-35.509	206	-125	-35.428
Reserves						
Renovatie sluizen Lauwersoog	274	-0	274	-0	-0	274
Overdracht/ onderhoud Noorderpier	47	-0	47	-0	-0	47
Bestemmingsreserve veiligheidstoetsing keringen	-0	-0	-0	-0	89	89
Totaal mutaties reserves	321	-0	321		89	410
Saldo netto lasten	-33.105	-0	-33.105	243	53	-32.810

Toelichting op Wat mag het kosten?

De prognose van de verwachte exploitatiekosten voor de opgave waterveiligheid liggen € 296.000 lager. De belangrijkste afwijkingen worden hieronder toegelicht.

Aanleg en onderhoud waterkeringen:

Als gevolg van vertraging in de investeringen vallen de afschrijvingslasten in 2025 circa € 515.000 lager uit.

Beheerinstrumenten waterkeringen:

De begroting wordt verhoogd met de verwachte extra kosten ad € 550.000 voor de nieuwe gedragscode soortenbescherming, zoals het algemeen bestuur in de vergadering van 27 mei jl. heeft vastgesteld.

Daarnaast is voor de veiligheidstoetsing keringen het budget met € 89.000 verhoogd, welke gedekt kan worden uit de bestemmingsreserve, zie hieronder.

Budget neutrale wijzigingen:

Binnen diverse beleidsproducten zijn om administratieve redenen budgetten onderling verschoven. Deze zijn per saldo nihil. Binnen de opgave van Waterveiligheid zorgt dat voor een mutatie van € 243.000 welke binnen andere opgaven terugkomen.

Mutaties reserves:

In 2025 wordt er € 89.000 onttrokken uit de bestemmingsreserve voor veiligheidstoetsing keringen.

Lopende investeringen 2025

In onderstaande tabel is de eindwerk-inschatting per project weergegeven. De eindwerk-inschatting is de prognose van de totale investeringskosten van een lopend project. De kosten van een project kunnen na verloop van tijd gaan afwijken van het vrijgegeven krediet, inclusief hetgeen is verwerkt aan afomingen en aanvullend krediet.

bedragen x € 1.000

	Toegekend krediet t/m rapportageperiode		Eindwerkinschatting (EWI)		Verschil		
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)	
Primaire keringen	56.908	14.454	57.229	14.554	-/- 321	-/- 100	A
Regionale keringen	38.415	35.122	38.247	34.954	168	168	

Projecten met een onder- of overschrijding

De projecten met een afwijking op het krediet van meer dan € 100.000 of meer dan 5% worden aangegeven. Bij het vaststellen van de voortgangsrapportage wordt het krediet aangepast.

bedragen x € 1.000

	Toegekend krediet t/m rapportageperiode		Eindwerkinschatting (EWI)		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)
A. HWBP Solidariteitsbijdrage	5.600	5.600	5.700	5.700	-/- 100	-/-100
A. HWBP KCW Innovatie	1.400	0	2.030	0	-/- 630	0

Toelichting op onder- of overschrijdingen

A. Primaire Keringen

HWBP Solidariteitsbijdrage (overschrijding van € 100.000)

De solidariteitsbijdrage 2025 is op basis van de recent ontvangen raming € 5,7 miljoen. Dit ligt circa € 100.000 boven het verstrekte krediet. Dit wordt veroorzaakt door een hogere inflatiecorrectie dan waar bij de begroting rekening mee is gehouden.

HWBP KCW innovatie (bruto uitbreiding van € 630.000, netto € 0)

Het klimaat circulair waterbouwasfalt (KCW)-project richt zich op het ontwikkelen van technische eisen en validatiemethoden voor warm-mix asfalt (WMA) met een hoog percentage hergebruikt asfaltgranulaat. Het doel is om de toepassing van duurzamer asfalt binnen dijkversterkingsprojecten mogelijk te maken, met name voor het HWBP-project Koehool–Lauwersmeerdijk. De scope wordt uitgebreid om onverwachte resultaten zoals het brosse breukgedrag beter te begrijpen, aanvullende risico's bij de toepassing van freesasfalt te beperken, bredere kennisdeling binnen de sector te realiseren en zelf regie te houden op de oplevering van de ontwerp-, beoordelings- en onderhoudsrichtlijn (OBOR) voor tijdige toepassing in het KLM-project'. De scope uitbreiding is 100% subsidiabel.

Regionale Keringen

Bij diverse kredieten op verschillende projecten van regionale keringen zijn kleine positieve afwijkingen die zorgen voor een bijstelling van per saldo € 168.000.

Verstrekkings 2025

Omschrijving (toelichting)

Toelichting op verstrekkingen 2025

Verstrekkings zijn besluiten van het dagelijks bestuur, waarbij zij de organisatie mandateert tot het doen van uitgaven en het aangaan van verplichtingen ten aanzien van investeringskredieten.

De te verwachten verstrekkingen over heel 2025 liggen iets hoger dan het niveau van de begroting. Dit wordt veroorzaakt doordat de solidariteitsbijdrage hoger is dan geraamd bij de vaststelling van de begroting.

Excel-tabel

Verstrekkings investeringskredieten 2025

(bedragen x € 1.000)

	Verzamelbesluit	Oorspronkelijke begroting 2025		Prognose 2025		Verschil	
		Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (C-A)	Netto (D-B)
HWBP Solidariteitsbijdrage	A	5.600	5.600	5.700	5.700	100	100
HWBP Dijk en Duin Schiermonnikoog	B	5.000	500	5.000	500	0	0
HWBP Zurich-Koehool, traject Harlingen	B	3.000	300	3.000	300	0	0
Programma verbeterwerken regionale ker.	A	8.299	8.299	8.299	8.299	0	0
Extra krediet regionale keringen n.a.v. VP2	A	950	950	950	950	0	0
Totaal		22.849	15.649	22.949	15.749	100	100

A = vrijgegeven via verzamelbesluit bij begroting 2025

B = separaat voorstel richting dagelijks en algemeen bestuur

Opgave Watersysteem

Portefeuillehouder(s):	Gerben de Boer, Cees Pieter van Burgsteden, Monique Plantinga, Remco van Maurik
Organisatie:	Opgave Watersystemen

Waar zijn we van

Het watersysteem zorgt voor een juiste kwantitatieve verdeling van water. Het areaal bestaat uit de friese boezem en uit geautomatiseerde kunstwerken, stuwen en inlaten die we inzetten. De hoofd- en schouwwatergangen zorgen voor een fijnmazig watersysteem waarmee we landbouw, natuur en de mienskip in Fryslân en het Westerkwartier van Groningen bedienen.

Goed waterbeheer van de boezem staat in directe relatie met de zogenaamde deelsystemen van ons watersysteem. De deelsystemen onderscheiden zich in zandgebieden, veengebieden en kleigebieden met allemaal hun specifieke eigenschappen, geschiedenis en opgaven voor het waterbeheer. We gaan door met de uitwerking van maatregelen in de diverse gebieden.

Om watertekort op te vangen en wateroverlast te voorkomen maken we gebruik van de werking van de Friese boezem. Dit uniek watersysteem omvat een aaneengesloten stelsel van meren en kanalen. Via de boezem voeren we water vanuit de beken en polders af naar het Lauwersmeer, de Waddenzee en het IJsselmeer. Watertekorten vullen we aan vanuit het IJsselmeer en we verdelen dit in ons beheergebied door het handhaven van een goed oppervlaktewaterpeil in de peilvakken.

Naast het reguleren van water, beschermen en verbeteren we ook het oppervlaktewater. Ongeveer de helft van het oppervlakte aan water in ons gebied is aangewezen als KRW-waterlichaam. Hiervoor gelden specifieke doelen voor de waterkwaliteit.

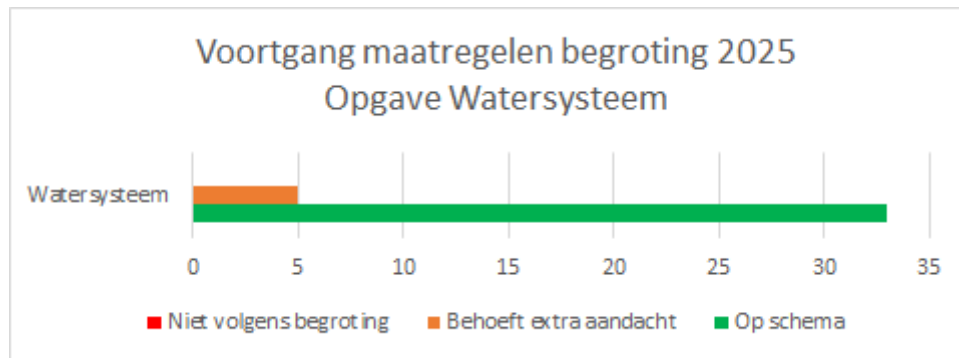
Samen met andere overheden, landbouw, natuur en de mienskip maken we plannen voor inrichten van bergingsgebieden voor water. Ook laten we zien dat we als waterautoriteit sturend willen en kunnen zijn voor de ruimtelijke inrichting van Fryslân.

Trends en ontwikkelingen

Het streven naar een robuust watersysteem is de grootste leidraad. De gids die daarvoor is ontwikkeld staat beschreven in de blauwe omgevingsvisie (BOvi). Dit richt zich met name op het doel "voldoende" in de range van veilig voldoende en schoon. De focus komt daarvoor meer te liggen op de verschillende grondsoorten in relatie tot het watersysteem (klei, veen en zand) en ook op onderdelen Wadden, Boezem en Bebouwd Gebied. Deze focus is nodig, omdat maatregelen kunnen verschillen om te komen tot het robuust watersysteem.

Voortgang

In onderstaande tabel is de voortgang van *de maatregelen* aangegeven. Daar waar de voortgang niet op schema ligt (rood of oranje) wordt deze hieronder toegelicht.

Reguleren van watertekort en wateroverlast

Wat willen we bereiken?

Vergroten regionale zoetwatervoorraad

Door de regionale zoetwatervoorraad te vergroten zijn we minder afhankelijk van het IJsselmeer en zorgen we voor een betere uitgangspositie van de grondwaterstand in het voorjaar. Dit draagt bij aan een toekomstbestendige zoetwaterbeschikbaarheid en drinkwatervoorziening op de langere termijn.

Wat gaan we daar voor doen?

In veen

Voortgang maatregel

In het veenweideprogramma wordt via gebiedsprocessen gewerkt aan peilverhoging. Daarmee aan behoud van de sponsfunctie van het veen. Peilverhoging kan mogelijk gekoppeld zijn aan een periode van peilindexatie. In het nog op te stellen peilbeleid voor het veen, waar nu aan gewerkt wordt, krijgt dit een plek. Via 'Hoog als het kan, laag als het moet' en het gemeenschappelijk landbouwbeleid worden nu lokaal al peilen tijdelijk aangepast. Via gebiedsprocessen moet dit de komende jaren duurzaam worden geregeld, maar gebiedsprocessen zijn complex en vragen tijd.

Op de wadden

Voortgang maatregel

Voor de Waddeneilanden is het belangrijk om te zorgen voor een goed evenwicht tussen gebruik en aanvulling van het grondwater, zodat de zoetwaterbel onder de duinen behouden blijft. Voor de eilanden wordt gesteld dat we samenwerken met provincie en andere partners in het opstellen van onder andere integrale waterplannen. Dit is voor Schiermonnikoog reeds het geval, maar nog niet voor alle eilanden. Daarmee zijn we nog niet op de gewenste koers.

De provincie gaat in 2025 en 2026 aan de slag met de Integrale Water Plannen voor de Waddeneilanden. Hier leveren wij ook input voor.

Op zand

Voortgang maatregel

Op de zandgronden zetten we in op water langer vasthouden en voeren we minder snel af. De beekdalen zijn hierin cruciaal. We streven naar een robuust grondwatersysteem. Het vasthouden van water doen we op de hoger gelegen zandgronden waarin het water kan infiltreren, om kwel in lage delen te herstellen. Binnen de lopende gebiedsprocessen nemen we maatregelen om water vast te houden (zoals verondiepen van sloten, opzetten van peilen en vertragen van de afvoer).

Buiten deze gebiedsprocessen stimuleren we waterconserveringsmaatregelen door hiervoor subsidiepakketten beschikbaar te stellen. In de praktijk is het lastig om waterconservering te realiseren. Op de zandgronden in het zuidoosten is er sprake van behoorlijke verschillen in maaiveldhoogte soms op korte afstand. Peilverhoging betekent voor de laagste percelen vaak een toename van natschade. De laagste percelen zijn nu bepalend voor het waterpeil.

Op zeelei Voortgang maatregel

Door per polder de waterpeilen te verhogen wordt de toename van zoute kwel door zeespiegelstijging beperkt. Door deze maatregel wordt het bergend vermogen in het watersysteem kleiner en gaan we dit compenseren door watergangen te verbreden en/of het talud te verflauwen. Het verhogen van de peilen en het vergroten van de watergangen hadden een plek moeten krijgen in het FPLG. Nu deze (grotendeels) wegvalt lopen we vertraging op en zijn we op zoek naar nieuwe manieren.

Beschermen en verbeteren van het oppervlaktewater

Wat willen we bereiken?

Schoon oppervlaktewater voor mens, plant en dier

Schoon water is van groot belang. Voor de bescherming van de volksgezondheid, de kwaliteit van de leefomgeving, landbouw, recreatie, natuur en economie. Voor waterkwaliteit pakken we de verontreiniging van het oppervlaktewater aan en versterken we de ecologie en biodiversiteit in en om het water.

De waterkwaliteit gaat vooruit. Het water wordt steeds schoner en de biodiversiteit neemt toe. Dat komt mede door de uitvoering van de KRW-maatregelen (Kaderrichtlijn Water) en het steeds verder verbeteren van de zuiveringsrendementen op onze zuiveringen. De waterkwaliteit staat ook onder druk. Van sommige vormen van vervuiling worden we nu pas echt bewust, ook doordat we steeds beter kunnen meten. De klimaatverandering en toenemende bevolkingsdruk hebben gevolgen voor de waterkwaliteit. Voor waterkwaliteit is de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en de vertaling daarvan in nationale wetten van groot belang. Het doel is het realiseren en behouden van een chemisch schoon en ecologisch gezond oppervlaktewater en grondwater. De EU-lidstaten moeten deze 'goede toestand' uiterlijk in 2027 realiseren (maar de KRW houdt daarna niet op). Schoon water is een kerntaak van het Wetterskip. Voor en na 2027 zal het werken aan schoon water een belangrijke en intensieve taak blijven.

Voor de komende periode richten we ons op het behalen van de KRW-doelstellingen: uitvoering geven aan de geprogrammeerde aanpak voor de Kaderrichtlijn Water. In december 2024 hebben we een herijking van deze maatregelen in een tussentijdse evaluatie van de KRW uitgevoerd, en besloten tot een vergrote inzet op het uitvoeren van KRW-maatregelen. Het maatregelenpakket richt zich enerzijds op het natuurvriendelijk inrichten en beheren van watersystemen, en anderzijds op het beperken van de emissies van nutriënten en chemische stoffen naar het watersysteem (waterketen, landbouw, industrie, etc.).

Ongeveer de helft van het water in ons beheergebied behoort niet tot de KRW-waterlichamen ('niet KRW-wateren'). Met de provincie hebben we afgesproken om ons bij de bescherming van deze wateren te richten op drie categorieën, wateren in landelijk gebied, wateren in natuurgebied, wateren in bebouwd gebied. Elk van deze categorieën heeft een eigen aanpak. Daarmee gaan we de komende jaren samen met de provincie verder.

Wat gaan we daar voor doen?

Toezicht lozingen recreatievaart Voortgang maatregel

Door de minister is eerder aangegeven dat de verzegelingsplicht van lozingspunten aan boord op zijn vroegst 1 januari 2026 in gaat. Hoewel daar op dit moment nog niet officieel over is gecommuniceerd is het inmiddels wel duidelijk dat 1 januari 2026 niet haalbaar is. In ieder geval 1 jaar uitstel. Meerdere jaren uitstel als de verzegelingsplicht gekoppeld wordt aan registratie van vaartuigen (bron ministerie I&W). Er wordt gewerkt aan een plan van aanpak.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en de lasten voor de opgave Watersysteem opgenomen. Deze zijn per beleidsproduct weergegeven, waarbij de indeling naar beleidsproduct gelijk is aan de landelijke standaard indeling voor waterschappen.

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2025	Geautoriseerde wijzigingen begroting	Actuele begroting 2025	Budget neutrale wijzigingen 2025	Voorgestelde budgetwijzigingen 1e VR 2025	Nieuwe actuele begroting 2025
Baten						
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	41	-0	41	31	38	111
Adviezen vergunningen	-0	-0	-0	-0		-0
Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	48	-0	48	11		59
Beheer hoeveelheid water	278	-0	278	40	58	375
Beheerinstrumenten watersystemen	330	-0	330	-0		330
Calamiteitenbestrijding watersystemen	-0	-0	-0	-0		-0
Eigen plannen	2.681	-0	2.681	-0		2.681
Handhaving	21	-0	21	-0		21
Kostenplaatsen	-0	-0	-0	-0		-0
Monitoring watersystemen	468	-0	468	-0		468
Plannen van derden	334	-0	334	-0		334
Toezicht	99	-0	99	1		101
Vergunningen en meldingen	690	-0	690	-97		593
Totaal Baten	4.990	-0	4.990	-13	96	5.073
Lasten						
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	-25.355	-0	-25.355	6	-805	-26.154
Adviezen vergunningen	-120	-0	-120	-0	-2	-122
Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	-4.566	-0	-4.566	13	-1.363	-5.916
Beheer hoeveelheid water	-30.207	-0	-30.207	-20	-28	-30.255
Beheerinstrumenten watersystemen	-1.070	-0	-1.070	7	-12	-1.075
Calamiteitenbestrijding watersystemen	-0	-0	-0	-0		-0
Eigen plannen	-9.441	-0	-9.441	7	-80	-9.514
Handhaving	-624	-0	-624	-0	-7	-631
Kostenplaatsen	0	-0	0	922		922
Monitoring watersystemen	-5.821	-0	-5.821	-0	-58	-5.879
Plannen van derden	-667	-0	-667	-73	-6	-745
Toezicht	-1.463	-0	-1.463	0	-13	-1.476
Vergunningen en meldingen	-2.188	-0	-2.188	-8	-31	-2.226
Totaal Lasten	-81.521	-0	-81.521	855	-2.405	-83.072
Reserves						
Bestemmingsreserve baggeren achterstallig onderhoud stedelijk water	0	0	0	0	1.603	1.603
Totaal mutaties reserves	0	0	0	0	1.603	1.603
Saldo netto lasten	-76.531	-0	-76.531	842	-706	-76.395

Toelichting op Wat mag het kosten?

De prognose van de verwachte exploitatiekosten voor de opgave watersysteem liggen € 261.000 hoger. Dit wordt mede veroorzaakt door de eerder gemelde financiële gevolgen van de nieuwe CAO. De overige belangrijkste afwijkingen worden hieronder toegelicht.

Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen:

De overschrijding van € 805.000 wordt met name veroorzaakt door de structurele meerkosten van € 555.000 vanuit de nieuwe overeenkomst voor het beheer en onderhoud van onze waterlopen. Daarnaast wordt de begroting verhoogd met de verwachte extra kosten ad € 250.000 voor de nieuwe gedragscode soortenbescherming, zoals het algemeen bestuur in de vergadering van 27 mei jl. heeft vastgesteld.

Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems:

In 2025 wordt een verdere inhaalslag gemaakt met het achterstallig baggeronderhoud in het bebouwde gebied. Hiervoor wordt een beroep gedaan op de middelen uit de hiervoor aanwezige bestemmingsreserve van € 1,6 miljoen. Monitoring over de voortgang van de inhaalslag krijgt in de 2e voortgangsrapportage een vervolg. De investeringen binnen opgave Watersysteem lopen achter op de planning en daarmee vallen de afschrijvingslasten in 2025 circa € 240.000 lager uit.

Budget neutrale wijzigingen:

Binnen diverse beleidsproducten zijn om administratieve redenen budgetten onderling verschoven. Deze zijn per saldo nihil. Binnen de opgave van Watersysteem zorgt dat voor een mutatie van € 842.000 welke binnen andere opgaven terugkomen.

Lopende investeringen 2025

In onderstaande tabel is de eindwerk-inschatting per project weergegeven. De eindwerk-inschatting is de prognose van de totale investeringskosten van een lopend project. De kosten van een project kunnen na verloop van tijd gaan afwijken van het vrijgegeven krediet, inclusief hetgeen is verwerkt aan afomingen en aanvullend krediet.

Lopende projecten

bedragen x € 1.000

	Toegekend krediet t/m rapportageperiode		Eindwerkinschatting (EWI)		Verschil		
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)	
Kunstwerken actieve waterbeheersing	34.616	33.996	33.771	33.341	845	655	A
Inrichting watersystemen	5.927	5.427	5.782	5.351	145	76	
KRW-inrichtingsmaatregelen	10.594	7.015	8.683	6.621	1.911	394	
Programma Veenweide	500	288	500	287	0	1	
Totaal	51.637	46.726	48.736	45.600	2.901	1.126	

Projecten met een onder- of overschrijding

De projecten met een afwijking op het krediet van meer dan € 100.000 of meer dan 5% worden aangegeven. Bij het vaststellen van de voortgangsrapportage wordt het krediet aangepast.

bedragen x € 1.000

	Toegekend krediet t/m rapportageperiode		Eindwerkinschatting (EWI)		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)
A. Gemalen Aldega SWF	4.400	4.400	4.100	4.100	300	300
A. Nieuwbouw Gemalen Greidhoeke 2	3.725	3.725	3.425	3.425	300	300

Toelichting op onder- en/of overschrijding

A. Kunstwerken actieve waterbeheersing

Gemalen Aldega SWF (€ 300.000 onderschrijding)

De aanbesteding van dit project valt lager uit dan waar we bij de kredietraming rekening mee hebben gehouden. Daardoor kan het krediet met € 300.000 worden verlaagd ten gunste van het verzamelkrediet.

Nieuwbouwgemalen Greidhoeke 2 (€ 300.000 onderschrijding)

De aanbesteding van dit project valt lager uit dan waar we bij de kredietraming rekening mee hebben gehouden. Daardoor kan het krediet met € 300.000 worden verlaagd ten gunste van het verzamelkrediet.

Verstrekkings 2025

Omschrijving (toelichting)

Toelichting op verstrekkingen

Verstrekkings zijn besluiten van het dagelijks bestuur, waarbij zij de organisatie mandateert tot het doen van uitgaven en het aangaan van verplichtingen ten aanzien van investeringskredieten.

Het te verwachten totaal aan verstrekkingen in 2025 is € 6.820.000 hoger dan het beschikbare verzamelkrediet 2025 uit de begroting. Deze extra verstrekkingen komen ten laste van de verzamelkredieten die nog beschikbaar zijn vanuit 2024. In afwachting van de evaluatie van de KRW, hebben de investeringsprojecten in 2024 vertraging opgelopen. Deze vertraagde projecten worden in 2025 voortvarend opgepakt.

Excel-tabel

Verstrekkings investeringskredieten 2025

(bedragen x € 1.000)

	Verzamelbesluit	Oorspronkelijke begroting 2025		Prognose 2025		Verschil	
		Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (C-A)	Netto (D-B)
Kunstwerken actieve waterbeheersing	A	12.250	12.250	12.250	12.250	0	0
Inrichting watersystemen	A	1.750	1.750	3.470	3.470	1.720	1.720
KRW-inrichtingsmaatregelen	A	2.200	2.200	7.800	7.800	5.600	5.600
Programma Veenweide	A	500	500	0	0	-500	-500
Programma aanpak Sifons	A	315	315	315	315	0	0
Infrastructuur geautomatiseerde assets, WS	B	400	400	400	400	0	0
Totaal		17.415	17.415	24.235	24.235	6.820	6.820

A = vrijgegeven via verzamelbesluit bij begroting 2025

B = separaat voorstel richting dagelijks en algemeen bestuur

Opgave Waterketen

Portefeuillehouder(s):	Remco van Maurik
Organisatie:	Opgave Waterketen

Waar zijn we van

Schoon en gezond water is van groot belang. Voor de bescherming van de volksgezondheid en de kwaliteit van onze leefomgeving. Maar ook voor recreatie, natuur en economie. Vanuit de opgave waterketen leveren we hier een belangrijke bijdrage aan. Belangrijke basis daarvoor is de Beleids- en Beheernota Zuiveren die in 2019 door het algemeen bestuur is vastgesteld. De maatregelen binnen deze opgave financieren we vanuit de opbrengsten van de zuiveringsheffing zoals we die elk jaar in de Heffingsverordening vaststellen.

We zuiveren het huishoudelijk en industrieel afvalwater in ons beheergebied. Zo dragen we bij aan een goede kwaliteit van het oppervlaktewater en een duurzame leefomgeving voor mens en dier. Dit doen we door het beheren, onderhouden en continu verbeteren van onze zuiveringsinstallaties en bijbehorende transportstelsels. Het leveren van een bijdrage aan het behalen van de waterkwaliteitsdoelen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is een belangrijke ambitie voor ons.

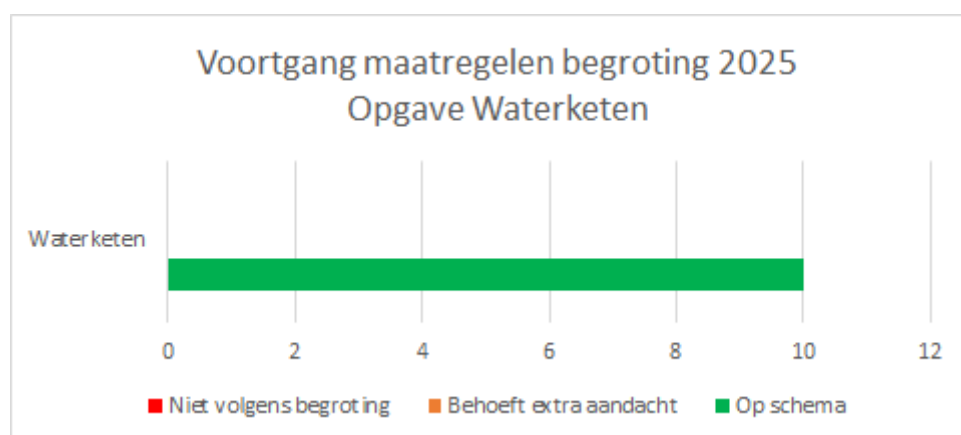
Trends en ontwikkelingen

In 2024 is de Omgevingsscan 2024 'Een blik op een onzekere toekomst' opgeleverd. Deze scan is uitgevoerd om de perspectiefnota, maar ook andere P&C-documenten, goed te kunnen beoordelen. Het is belangrijk te weten wat er de komende jaren op ons afkomt. Voor de waterketen zijn de volgende trends geïdentificeerd, waarbij voor iedere trend is aangegeven wat dit (mogelijk) betekent voor ons:

1. Scherpere eisen aan de waterkwaliteit
2. Toenemend medicijngebruik en microverontreinigingen
3. Schaarste personele capaciteit
4. Energietransitie
5. Toename van weersextremen
6. Toename afvalwaterstroom
7. Verdergaande digitalisering, automatisering, robotisering
8. Circulariteit

Voortgang

In onderstaande tabel is de voortgang van *de maatregelen* aangegeven. Daar waar de voortgang niet op schema ligt (rood of oranje) wordt deze hieronder toegelicht.

De tien beleidsmaatregelen liggen op koers. Binnen de doelstellingen van afvalwatertransport zijn we op een efficiënte en betrouwbare manier aan de slag met bescherming van de volksgezondheid. We zetten ons doorlopend in voor een minimale impact op het milieu, door overstortingen te verminderen en het beheer en onderhoud van afvalwatertransportsystemen te verbeteren. Zelf investeren we in onderzoek en de ontwikkeling van nieuwe technologieën voor het transporteren van afvalwater. Dit helpt om tot voorspellende analyses te komen en meer preventief onderhoud.

Bij zuiveringen zijn we bezig met het blijven innoveren van de waterketen. Zo zijn we toe aan een volgende doorontwikkeling van het decentrale sanitatiesysteem in Sneek, SWITCH₂O genaamd.

In 2027 loopt het contract met onze huidige slib-eindverwerker af. Er is een team samengesteld die de nieuwe aanbesteding voorbereidt. De verwachting is dat we de aanbesteding in het najaar op de markt te kunnen zetten.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en de lasten voor de opgave Waterketen opgenomen. Deze zijn per beleidsproduct weergegeven, waarbij de indeling naar beleidsproduct gelijk is aan de landelijke standaard indeling voor waterschappen.

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2025	Geautoriseerde wijzigingen begroting	Actuele begroting 2025	Budget neutrale wijzigingen 2025	Voorgestelde budgetwijzigingen 1e VR 2025	Nieuwe actuele begroting 2025
Baten						
Eigen plannen	190	0	190	-0		190
Getransporteerd afvalwater	14	0	14	0	19	32
Gezuiverd afvalwater	2.088	0	2.088	10	58	2.155
Kostenplaatsen	-62	0	-62	-0		-62
Ondersteunende Beheerproducten	195	0	195	-0		195
Verwerkt slib	491	0	491	-0	0	492
Totaal Baten	2.916	0	2.916	10	77	3.002
Lasten						
Afvalwaterbehandeling door derden	-610	-0	-610	-0	330	-280
Eigen plannen	-1.085	-0	-1.085	-33	-7	-1.125
Getransporteerd afvalwater	-7.267	-0	-7.267	-66	4	-7.328
Gezuiverd afvalwater	-32.472	-0	-32.472	-150	1.336	-31.286
Kostenplaatsen	62	-0	62	499		560
Ondersteunende Beheerproducten	-145	-0	-145	-0	-1	-146
Verwerkt slib	-13.195	-0	-13.195	-0	-15	-13.210
Totaal Lasten	-54.710	-0	-54.710	250	1.646	-52.815
Reserves						
	0	0	0	0	-0	0
Totaal mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo netto lasten	-51.795	-0	-51.795	259	1.723	-49.813

Toelichting op Wat mag het kosten?

De prognose van de verwachte exploitatiekosten voor de opgave waterketen liggen € 1.982.000 lager. De belangrijkste afwijkingen worden hieronder toegelicht.

Afvalwaterbehandeling door derden:

De contractvorming met waterschap Noorderzijlvest (NZV) is erop gericht om met ingang van 2026 over te gaan op een nieuwe verrekenmethodiek voor het afvalwater in ons beheergebied dat door het buurwaterschap wordt gezuiverd. Eerder was voorzien dat de nieuwe rwzi van NZV reeds in 2025 in bedrijf zou zijn, waardoor de begroting dit jaar met circa € 300.000 wordt onderschreden.

Gezuiverd afvalwater:

Als gevolg van vertraging in de investeringen vallen de afschrijvingslasten in 2025 circa € 1.400.000 lager uit.

Budget neutrale wijzigingen:

Binnen diverse beleidsproducten zijn om administratieve redenen budgetten onderling verschoven. Deze zijn per saldo nihil. Binnen de opgave van Waterketen zorgt dat voor een mutatie van € 259.000 welke binnen andere opgaven terugkomen.

Lopende investeringen 2025

Op 17 oktober 2023 is middels een amendement besloten tot een principebesluit voor nieuwbouw van de rwzi Franeker onder voorbehoud dat het tracébesluit van de persleiding en de investeringsbesluiten worden voorgelegd aan het algemeen bestuur. Het betreffende bestuursbesluit is in voorbereiding.

Afgesproken is ook dat jaarlijks wordt gerapporteerd over de voortgang. Naar aanleiding hiervan is bij deze eerste voortgangsrapportage van 2025 een aparte rapportage over het project rwzi Franeker-Sint Annaparochie als bijlage bijgevoegd.

In onderstaande tabel is de eindewerk-inschatting van de overige projecten weergegeven. De eindewerk-inschatting is de prognose van de totale investeringskosten van een lopend project. De kosten van een project kunnen na verloop van tijd gaan afwijken van het vrijgegeven krediet, inclusief hetgeen is verwerkt aan afrodingen en aanvullend krediet.

Lopende projecten

bedragen x € 1.000

Bedragen x € 1.000	Toegekend krediet t/m rapportageperiode		Eindewerkinschatting (EWI)		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)
Rwzi's en transportstelsels	33.635	33.635	32.282	32.282	1.353	1.353
Energiemaatregelen	5.158	5.158	5.158	5.158	0	0
Optimaliseren slibketen L'warden en H'veen	48.732	48.732	48.732	48.732	0	0
Totaal	87.525	87.525	86.172	86.123	1.353	1.353

Projecten met een onder- en/of overschrijding

De projecten met een afwijking op het krediet van meer dan € 100.000 of meer dan 5% worden aangegeven. Bij het vaststellen van de voortgangsrapportage wordt het krediet aangepast. Deze middelen worden verrekend met het beschikbaar gestelde verzamelkrediet.

Bedragen x € 1.000	Toegekend krediet		Eindewerk inschatting (EWI)		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)
Vlieland effluentleiding	835	835	535	535	300	300

Vlieland persleiding Stortemelk	890	890	640	640	250	250
Persleiding Nijega-Opeinde	3.995	3.995	3.300	3.300	695	695
RWZI Bolsward renovatie	8.500	8.500	8.200	8.200	300	300
RWZI Birdaard fijnroosters	645	645	970	970	-325	-325
RWZI Burgum indikker	650	650	750	750	-100	-100
Demosite Leeuwarden	735	735	860	860	-125	-125
Totaal	16.250	16.250	15.255	15.255	995	995

Toelichting op onder- of overschrijding

Vlieland effluentleiding en persleiding Stortemelk (€ 550.000 onderschrijding)

Door een gunstige inschrijving en meer gestuurde boringen, waardoor minder straatwerk nodig was, is een onderschrijding op het project gerealiseerd van € 550.000.

Persleiding Nijega-Opeinde (€ 695.000 onderschrijding)

De inschrijving van de aannemer ligt beduidend lager dan de kredietraming. Dit wordt verrekend met het verzamelkrediet.

Rwzi Bolsward (€ 300.000 onderschrijding)

Het technisch ontwerp van de renovatie van rwzi Bolsward is door samenwerking met technologen en klaarmeesters enigszins vereenvoudigd, hetgeen een financieel voordelig uitpakt. Momenteel wordt nog gewerkt aan het verzamelen en verwerken van 'as built' data van deze asset.

Rwzi Birdaard fijnroosters (€ 325.000 overschrijding)

De aanbesteding valt, als gevolg van een verouderde raming, hoger uit. De marktprijzen zijn afgelopen 2 jaar sterk gestegen. Dit wordt verrekend met het verzamelkrediet.

Rwzi Burgum indikker (€ 100.000 overschrijding)

De inschatting bij de kredietraming valt tegen. De aanbesteding ligt 15% hoger dan vooraf was ingeschat.

Demosite Leeuwarden (€ 125.000 overschrijding)

Het gebouw is duurder geworden als gevolg van de extra welstandseisen van de gemeente voor het tijdelijke gebouw. Daarnaast zijn extra kosten gemaakt voor de elektrische voeding van de demosite. In plaats van een voeding uit het influentgebouw, is een nieuw onderstation met eigen stroomaansluiting gerealiseerd. Hierdoor kan de stroomvraag van de demosite het zuiveringsproces niet langer verstoren. Dit was niet voorzien in het project.

Het voorstel tot toekenning van aanvullend krediet voor de demosite wordt aan het algemeen bestuur voorgelegd.

Verstrekingen 2025

Omschrijving (toelichting)

Toelichting op verstrekingen

Verstrekingen zijn besluiten van het dagelijks bestuur, waarbij zij de organisatie mandateert tot het doen van uitgaven en het aangaan van verplichtingen ten aanzien van investeringskredieten.

De voorbereiding voor renovatie van rwzi Akkrum loopt op schema, verwachte aanvraag van het uitvoeringskrediet eind dit jaar.

Het krediet voor vervanging van de persleiding Veenwouden is naar voren gehaald en reeds toegekend in verband met de urgentie van het knelpunt.

Excel-tabel

Verstrekkingsinvesteringsskredieten 2025

(bedragen x € 1.000)

	Verzamelbesluit	Oorspronkelijke begroting 2025		Prognose 2025		Verschil	
		Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (C-A)	Netto (D-B)
RWZI's	A	18.500	18.500	18.500	18.500	0	0
Transp'tstelsels	A	2.800	2.800	2.800	2.800	0	0
Grootonderhoud en KAM	A	1.900	1.900	1.900	1.900	0	0
KRW-inrichtngsmaatregelen	A	500	500	500	500	0	0
Infrastrutuur geautomatiseerde assets, WK	B	4.300	4.300	4.300	4.300	0	0
RWZI Franeker	B	2.000	2.000	2.000	2.000	0	0
Totaal		30.000	30.000	30.000	30.000	0	0

A = vrijgegeven via verzamelbesluit bij begroting 2025

B = separaat voorstel richting dagelijks en algemeen bestuur

Opgave Bestuur en organisatie

Portefeuillehouder(s):	Luzette Kroon, Cees Pieter van Burgsteden, Remco van Maurik, Gerben de Boer, Monique Plantinga en Frank Jorna
Organisatie:	Opgaven Strategie en Omgeving, Assetmanagement en Bedrijfsvoering

Waar zijn we van?

We zorgen ervoor dat ons bestuur en onze organisatie toegerust zijn op het uitvoeren van de taken, nu en in de toekomst. Daartoe hebben we drie opgaven ingericht, namelijk Strategie & Omgeving, Assetmanagement en Bedrijfsvoering.

Strategie & Omgeving wil bestuur en organisatie toerusten op de maatschappelijke ontwikkelingen die van betekenis zijn voor het waterschapswerk, nu en in de toekomst. Door stil te staan bij de vraag wat mogelijk over enkele jaren de agenda bepaalt, kunnen we ons tijdig én beter voorbereiden op de voor ons relevante ontwikkelingen. We bepalen de lange termijndoelen en richting van de organisatie, in nauwe verbinding met de samenleving. Kernwoorden voor deze opgave zijn: vooruitkijken, vernieuwen, samenwerken en onszelf positioneren als waterautoriteit, die spreekt namens het water.

Assetmanagement staat voor de ontwikkeling van professioneel beheer en onderhoud van onze infrastructuur waarmee we bijdragen aan de strategische (beleids-)doelen van Wetterskip Fryslân. We willen de organisatie ontwikkelen van traditionele beheersorganisatie naar een strategische assetmanagementorganisatie. We willen het mogelijk maken dat we in de toekomst op basis van betrouwbare informatie keuzes kunnen maken, waarbij we kijken naar de prestaties die van onze assets worden verwacht, naar de risico's die Wetterskip Fryslân loopt bij achterblijvende prestaties en naar de kosten die met onze assets gemoeid zijn.

Bedrijfsvoering is ondersteunend aan onze primaire opgaven. Streven is de dienstverlening in te richten op de uitdagingen waar we als Wetterskip voor staan en komen te staan. Naast het op niveau houden van de huidige diensten, steken we in 2025 daarom ook tijd en geld in de vernieuwing en verbeteringen van de processen.

Trends en ontwikkelingen

De wereld en Nederland zijn de laatste jaren heftig in beweging. De oorlog tussen Rusland en Oekraïne, invoering van handelstarieven vanuit Amerika en andere geopolitieke spanningen brengen veel onrust met zich mee. Het is nog onduidelijk hoe deze onrust en onzekerheden precies van invloed zijn op uitvoering van onze taken als Waterschap, maar aannemelijke effecten zijn minder economische groei en verdere prijsstijgingen met alle gevolgen van dien. Ook zouden ze een rechtstreeks bedreiging kunnen vormen voor onze taakuitoefening (door bijvoorbeeld een cyberaanval). We zullen ons daarom hierop verder voorbereiden.

De klimaatverandering heeft een grote invloed op ons werk. Doordat steeds meer landen zich terugtrekken uit de wereldwijde klimaatmitigatieafspraken, neemt de kans toe dat de doelstellingen van Parijs niet gehaald gaan worden. Daardoor zullen de gevolgen van klimaatverandering voor ons als Wetterskip de komende jaren volop van kracht blijven. Om klimaatverandering tegen te gaan voeren we ons klimaatprogramma uit. Ook hebben we de BOvi opgesteld, waarin we onze visie geven op een klimaatrobuust watersysteem. Het blijft onverminderd belangrijk om ervoor te zorgen dat water en bodem sturend worden in de ruimtelijke ordening.

Het Nationaal Programma Landelijk Gebied is in de ijskast gezet. Het ministerie LNV heeft in november 2024 een aanpak volgens Ruimte voor Landbouw en Natuur (RLN) toegelicht. In deze RLN-aanpak is water onderbelicht vergeleken met het NPLG, terwijl de opgaven voor voldoende en schoon water blijven staan. We moeten nu een andere route kiezen om onze plannen, het liefste samen met de andere overheden (als één overheid) en gebiedsgericht, tot uitvoering te brengen.

De verontreiniging van ons water is en blijft een strategisch onderwerp. We hebben ook aandacht voor energie en biodiversiteit (ter ondersteuning van onze opgaven) en we verwachten dat deze onderwerpen prominent op de agenda blijven staan om betrouwbaar en toekomstbestendig te kunnen zijn.

In deze tijden met meer afstand tussen burger en overheid zullen we in nauwe verbinding met onze omgeving moeten staan om draagvlak te krijgen voor de veranderingen die nodig zijn in het watersysteem. We willen erkend worden als waterautoriteit, zodat we invloed kunnen uitoefenen en de waterbelangen behartigen.

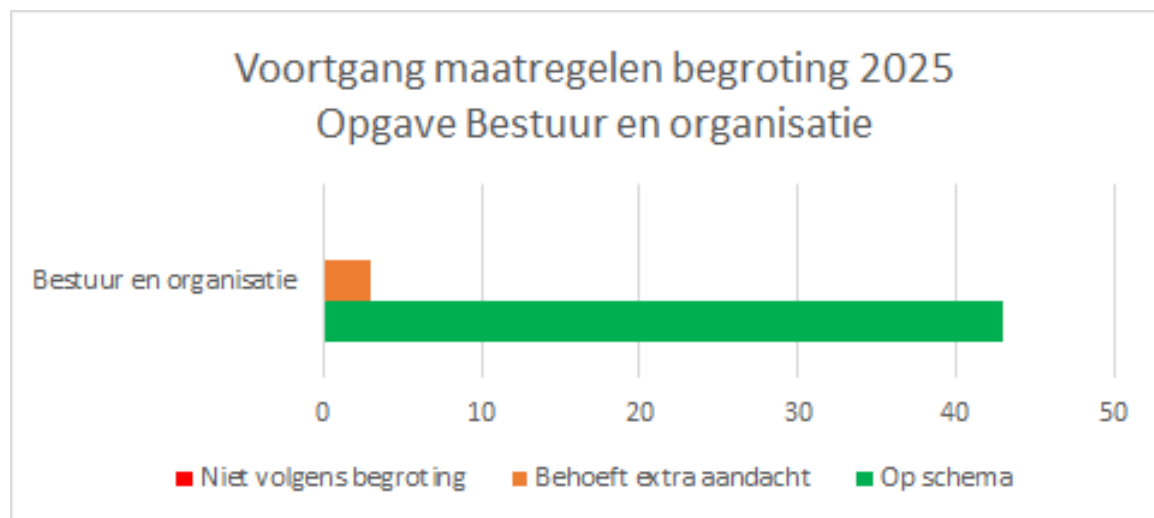
We ontwikkelen ons naar een strategische assetmanagementorganisatie. Het stelt ons in staat om de juiste balans tussen prestaties, risico's en kosten te hebben. Deze afweging wordt belangrijker, omdat onze opgaven en dus kosten toenemen.

De digitalisering, krapte aan grondstoffen en arbeidskrachten hebben invloed op onze organisatie. Het is essentieel om bij te blijven, zodat we digitale innovaties tot stand kunnen brengen en datagedreven kunnen werken. We verbeteren onze bestaande informatiesystemen en werken tegelijkertijd aan een digitale transformatie. Dit zal invloed hebben op de manier waarop wij ons werk doen en daarom werken we aan een visie op onze organisatie. Hoewel data en technologie essentieel zijn voor ons werk, is het van cruciaal belang dat we de menselijke factor niet uit het oog verliezen. Uiteindelijk zijn het de mensen die ons werk doen. Hoe behouden we onze medewerkers en hoe zorgen we dat we een aantrekkelijke werkgever zijn?

In de afgelopen jaren is vanuit de Unie gewerkt aan het opstellen van een nieuwe Aanbestedingsbeleid voor de waterschappen. Doel is dit jaar een nieuw beleid voor Wetterskip Fryslân vast te stellen. Op dit moment wordt er energie gestoken in het zo uniform mogelijk realiseren van het beleid voor alle waterschappen. Wanneer hierdoor teveel vertraging optreedt, zullen we op enig moment met een eigen voorstel komen. Reden hiervoor is dat het huidige beleid te gedateerd is en niet meer aansluit op de bestaande wetgeving waar het gaat om aanbesteden.

Voortgang

In onderstaande tabel is de voortgang van *de maatregelen* aangegeven. Daar waar de voortgang niet op schema ligt (rood of oranje) wordt deze hieronder toegelicht.

We hebben de volgende voortgang geboekt in 2025:

- We hebben een startnotitie voor het Waterbeheerprogramma opgesteld, waarmee helder is gemaakt welke stappen nodig zijn om eind 2027 dit document ter goedkeuring voor te kunnen leggen aan het algemeen bestuur.
- We hebben een energievisie opgesteld om aan te geven hoe we een betrouwbare, beschikbare en betaalbare energievoorziening gaan vormgeven.
- Ons waterschapserfgoed brengen we nu in kaart. Dit is de eerste stap in het project voor het opstellen van ons waterschapserfgoedbeleid. De startnotitie is ook gedeeld met het algemeen bestuur.
- We werken steeds vaker met startnotities voor het dagelijks en algemeen bestuur om aan de start de bestuurlijke wensen al beter te kunnen ophalen in plaats van aan het eind.

- Vanuit onze rol als waterautoriteit hebben we drie publiekslezingen over de toekomst van waterbeheer georganiseerd.
- We werken met elkaar aan een uniform overzicht om vast te leggen welke details we willen vastleggen in onze applicatie om te komen tot een integrale informatievoorziening en daarmee inzicht te kunnen bieden hoe onze assets presteren. Deze assetdecompositie verwachten we Q3 af te ronden.
- We hebben na een zorgvuldig traject met alle betrokken van strategie tot onderhoud een keuze kunnen maken voor een onderhoudsmanagementsysteem welke onlangs is gecontracteerd. We kunnen komend kwartaal overgaan tot implementatie.
- We hebben alle onderhoudsprocessen geëvalueerd en bijgesteld voor eenduidige werkwijze die we kunnen implementeren bij het implementeren van de applicatie onderhoudsmanagementsysteem.
- Door de goede (droge) weersomstandigheden liggen we qua werk op koers qua planning binnen de onderhoudsvakgroepen.
- In opdracht aan onze interim SD, is het sturingsmodel van de organisatie tegen het licht gehouden en is de ambtelijke/bestuurlijke samenwerking bekeken. In de loop van dit jaar zullen we op basis hiervan, met verbetervoorstellen komen. Dit om de sturing en de samenwerking waar mogelijk te verbeteren.

Strategie en omgeving

Wat willen we bereiken?

Klimaatbestendig worden

We hebben in samenwerking met de provincie de Blauwe Omgevingsvisie (BOvi) 'Fryslân Klimaatbestendig 2050+' opgesteld. De BOvi is een langetermijnvisie voor een klimaatbestendige toekomst van het Friese watersysteem. De kaders van het Rijk over de sturende rol van water en bodem in de ruimtelijke ordening, zijn hierin vertaald naar Fryslân.

We gaan de komende jaren de BOvi concreter maken door deze te implementeren in ons beleid en in onze instrumenten. Aan het algemeen bestuur is beloofd om een BOvi-uitvoeringsprogramma te maken en dat te integreren in het Waterbeheerprogramma (WBP).

We zullen de BOvi ook inbrengen in processen van andere partijen die plannen maken voor de ruimtelijke ordening. We hebben de BOvi gebruikt als input bij de totstandkoming van het Fries Programma Landelijk Gebied (FPLG) en brengen deze in bij actualisering van de Provinciale Omgevingsvisie (POvi).

In 2025/2026 bepalen we in hoeverre een herijking van de BOvi opportuun is, bijvoorbeeld gezien klimaatscenario's. De BOvi geeft met name een visie op het thema "voldoende". We zullen deze visie op een later moment kunnen verbreden met "veilig" en "schoon" met een visie op waterkerende landschappen en een visie op de waterketen.

Wat gaan we daar voor doen?

Opstellen leidraad weging waterbelang

Voortgang maatregel

We werken vanaf de zomer 2024 aan het opstellen van de Leidraad Weging Waterbelang, die in de plaats komt van de Leidraad Watertoets (2013). De weging van het waterbelang onder de Omgevingswet, ook wel bekend als de "watertoets", houdt in dat gemeenten bij het vaststellen van hun omgevingsplannen rekening moeten houden met de gevolgen voor het beheer van watersystemen. Voor het opstellen van de Leidraad zullen we sowieso heel 2025 nodig hebben om zowel op inhoud als proces een kwaliteitsslag te maken. We zullen daarna wijzigingen moeten doorvoeren in ons beleidshuis en ons interne proces ten aanzien van ruimtelijke plannen van derden moeten versterken. Vaststelling van de leidraad door het algemeen bestuur is gepland begin 2026. Dit is later dan eerst werd voorzien, omdat de complexiteit groter is dan eerst werd voorzien. In de tussentijd wordt gewerkt met de Leidraad zoals we die nu al hebben.

Wat willen we bereiken?

Klimaatneutraal worden

We passen ons niet alleen aan op de gevolgen van klimaatverandering, we streven er ook naar om onze eigen impact op klimaatverandering te verkleinen. Hiertoe hebben we een klimaatprogramma opgesteld, waarmee we energieneutraal, klimaatneutraal en circulair willen worden.

We streven naar verduurzaming, terwijl we ook moeten waarborgen dat onze energievoorziening betrouwbaar, beschikbaar en betaalbaar blijft. Ons werk vraagt veel energie en dan vooral elektriciteit. Energie is een strategisch onderwerp geworden voor ons als waterschap. We hebben te maken met netcongestie en de transportkosten stijgen door de grootscheepse uitbreiding en verzwaring van het elektriciteitsnet. Ook vanwege andere ontwikkelingen is de energieprijis de afgelopen jaren lastig voorspelbaar gebleken. Om grip te krijgen op de uitdagingen op dit terrein stellen we een energievisie op.

Het rapporteren over onze impact op mens en milieu, waaronder op het klimaat, wordt steeds belangrijker. Er is een toename van wet- en regelgeving die het organisaties verplicht om hierover transparant te zijn. Ook is er een groeiende druk vanuit publiek, banken en stakeholders om opener te zijn over de duurzaamheid van de activiteiten.

Wat gaan we daar voor doen?

Uitvoeren en actualiseren klimaatprogramma

Voortgang maatregel

In ons klimaatprogramma is het streven om in 2030 klimaatneutraal te zijn. Dat zijn we als we zo min mogelijk broeikasgassen uitstoten en de resterende uitstoot compenseren. Deze beleidsmaatregel staat op oranje vanwege de zorg over de maatregelen die we moeten nemen in onder andere de waterketen. Die zijn complex om uit te voeren en daar lopen we mogelijk vertraging op. Dat is inmiddels nu ook onderbouwd met de routekaart klimaatneutraal (zie plaatje hieronder): het terugdringen van lachgas en methaan en het duurzaam eindverwerken van slib zijn samen verantwoordelijk voor ruim de helft van onze klimaatvoetafdruk. De urgentie en het belang van hiervan is groot. Daarom zullen we nu al starten met voorbereiding opwek extra biogas conform besluit energievisie. Om straks te kunnen versnellen als het nodig is.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en de lasten voor de opgave Bestuur en organisatie opgenomen. Deze zijn per beleidsproduct weergegeven, waarbij de indeling naar beleidsproduct gelijk is aan de landelijke standaardindeling voor waterschappen.

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2025	Geautoriseerde wijzigingen begroting	Actuele begroting 2025	Budget neutrale wijzigingen 2025	Voorgestelde budgetwijzigingen 1e VR 2025	Nieuwe actuele begroting 2025
Baten						
Beheerinstrumenten watersystemen	124	-0	124	-0		124
Beheersinstrumenten waterkeringen	29	-0	29	4		34
Belastingheffing	3	-0	3	-0		3
Bestuur	185	-0	185	-0	75	260
Eigen plannen	487	-0	487	-0		487
Externe communicatie	440	-0	440	-0		440
Invordering	-0	-0	-0	-0		-0
Kostenplaatsen	298	-0	298	-0		298
Ondersteunende Beheerproducten	1.496	-0	1.496	-0	152	1.648
Plannen van derden	700	-0	700	-0		700
Totaal Baten	3.762	-0	3.762	4	227	3.993
Lasten						
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	-288	-0	-288	115		-174
Beheerinstrumenten watersystemen	-1.709	-0	-1.709	76	-24	-1.657
Beheersinstrumenten waterkeringen	-566	-0	-566	80	-7	-493
Belastingheffing	-3.449	-0	-3.449	-0	-5	-3.454
Bestuur	-6.562	-0	-6.562	55	-102	-6.610
Eigen plannen	-4.141	-308	-4.449	-186	-25	-4.660
Externe communicatie	-535	-0	-535	132		-403
Invordering	-1.882	-0	-1.882	-0		-1.882
Kostenplaatsen	-298	-0	-298	-1.609		-1.907
Ondersteunende Beheerproducten	-37.637	-1.000	-38.637	-13	-757	-39.408
Plannen van derden	-1.022	-0	-1.022	-16	-4	-1.042
Totaal Lasten	-58.088	-1.308	-59.396	-1.368	-924	-61.689
Reserves						
Bestemmingsreserves jaarrekening 2024		1.308	1.308	-0	-0	1.308
Totaal mutaties reserves		1.308	1.308	-0	-0	1.308
Saldo netto lasten	-54.326	-0	-54.326	-1.364	-697	-56.387

Toelichting op Wat mag het kosten?

De prognose van de verwachte exploitatiekosten voor de opgave bestuur en organisatie liggen € 2.061.000 hoger. Dit wordt mede veroorzaakt door de eerdere toegelichte financiële gevolgen van de nieuwe CAO. De overige belangrijkste afwijkingen worden hieronder toegelicht.

Ondersteunende beheerproducten:

Rente

De kapitaalbehoefte aan het begin van 2025 is lager dan eerder ingeschat. Hierdoor hoeft er minder te worden geleend. Dit zorgt voor € 152.000 aan lagere rentelasten. Daarnaast zijn er hogere rentebaten. Er is een lening verstrekt aan Wetterskip Fryslan Deelnemingen B.V. in verband met Windmolenpark Nij Hiddum-Houw. Daarnaast deelt Wetterskip in de rentebaten van het schatkistbankieren door het Noordelijk Belastingkantoor. De totale verwachte rentebaten bedragen € 287.000. In de Perspectiefnota 2026-2030 wordt voorgesteld om deze rentebaten met ingang van 2026 te begroten.

Garantstellingsprovisie

Wetterskip Fryslan ontvangt € 126.000 aan provisie omdat zij garant staat voor de geldlening van de Nederlandse Waterschap Bank (NWB) aan Windmolenpark Nij Hiddum-Houw. In de Perspectiefnota 2026-2030 wordt voorgesteld om de garantstellingsprovisie met ingang van 2026 te begroten.

Vervallen stelpost

De budgettaire ruimte in de stelpost van € 500.000 wordt niet aangewend en komt structureel te vervallen.

Budget neutrale wijzigingen:

Binnen diverse beleidsproducten zijn om administratieve redenen budgetten onderling verschoven. Deze zijn per saldo nihil. Binnen de opgave van Bestuur en organisatie zorgt dat voor een mutatie van totaal € 1.364.000 welke binnen andere opgaven terugkomen.

Mutatie reserves:

Bij de behandeling van de jaarstukken 2024 is besloten om € 1,3 miljoen uit bestemmingsreserves te onttrekken.

Lopende investeringen 2025

In onderstaande tabel is de eindewerk-inschatting per project weergegeven. De eindewerk-inschatting is de prognose van de totale investeringskosten van een lopend project. De kosten van een project kunnen na verloop van tijd gaan afwijken van het vrijgegeven krediet, inclusief hetgeen is verwerkt aan afomingen en aanvullend krediet.

Lopende projecten

bedragen x € 1.000

	Toegekend krediet t/m rapportageperiode		Eindewerkinschatting (EWI)		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (C-A)	Netto (D-B)
Vervanging hard- en software						
Laboratorium apparatuur						
Vervanging materieel, voertuigen en overig						
Totaal						

Projecten met een onder- of overschrijding

De projecten met een afwijking op het krediet van meer dan € 100.000 of meer dan 5% worden aangegeven. Bij het vaststellen van de voortgangsrapportage wordt het krediet aangepast.

bedragen x € 1.000

	Toegekend krediet t/m rapportageperiode		Eindewerkinschatting (EWI)		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (C-A)	Netto (D-B)
Naam project						

Totaal						

Toelichting op onder- of overschrijding

Verstrekkings 2025

Omschrijving (toelichting)

Toelichting op verstrekkingen 2025

Verstrekkings zijn besluiten van het dagelijks bestuur, waarbij zij de organisatie mandateert tot het doen van uitgaven en het aangaan van verplichtingen ten aanzien van investeringskredieten.

Vooruitlopend op het op te stellen plan van aanpak "realisatie klimaatdoelstellingen", welke naar verwachting in het voorjaar van 2025 gereed is, worden alleen aanvragen verwacht van projecten die al in voorbereiding zijn. Het resterende krediet zal worden doorgeschoven naar de komende jaren, zodat dit past bij de projecten die afkomstig zijn uit het plan van aanpak.

Excel-tabel

Verstrekkings investeringskredieten 2025

(bedragen x € 1.000)

	Verzamelbesluit	Oorspronkelijke begroting 2025		Prognose 2025		Verschil	
		Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (C-A)	Netto (D-B)
Emissieloos, energie neutraal en duurzaam	A	5.000	5.000	1.500	1.500	-3.500	-3.500
Klimaatadaptatiepad	B	500	500	250	250	-250	-250
Klimaatadaptatiepad GLB-NSP	A	500	500	500	500	0	0
Vervanging hard- en software	A	410	410	410	410	0	0
Vervanging materieel, voertuigen en overig	A	1.037	1.037	1.037	1.037	0	0
Laboratorium	A	216	216	216	216	0	0
Totaal		7.663	7.663	3.913	3.913	-3.750	-3.750

A = vrijgegeven via verzamelbesluit bij begroting 2025

B = separaat voorstel richting dagelijks en algemeen bestuur

Onvoorzien

Jaarlijks wordt een bedrag voor onvoorziene lasten opgenomen voor de begroting in zijn geheel. Voor 2025 bedraagt dit € 150.000. Deze "reservering" maakt het mogelijk om gedurende het begrotingsjaar onvoorziene (niet begrote) uitgaven die onvermijdbaar en onuitstelbaar zijn op te vangen.

De post onvoorzien is voor € 20.000 ingezet voor de herdenking van de watersnoodramp 200 jaar geleden.

	Oorspronkelijke begroting 2025	Budget neutrale wijzigingen 2025	Actuele begroting 2025
Onvoorzien	150	-20	130
Eindtotaal	150	-20	130

Voortgang belastingopbrengsten en toelichting

Watersysteembeheer

Raming van belastingopbrengsten

In onderstaande tabel is weergegeven hoe we tot de geraamde belastingopbrengsten komen. Tevens is aangegeven wat de mate van kostendekkendheid is.

In de eerste jaren zijn de geraamde belastingopbrengsten niet geheel kostendekkend. Dit heeft te maken met het uitgangspunt dat we incidentele ruimtevragers dekken uit de algemene reserve, mits de hoogte van de reserve dat toelaat.

Ontwikkeling van de tarieven

	2025	2026	2027	2028	2029
Watersysteembeheer	4,8%	4,2%	4,3%	4,5%	1,6%

De vaststelling van de daadwerkelijk belastingtarieven vindt plaats in het algemeen bestuur van december 2024.

Lastendruk

Onderstaande bedragen zijn indicatieve bedragen, gebaseerd op deze begroting en de gegevens die nu bekend zijn.

De definitieve tarieven worden in de vergadering van 17 december 2024 door het algemeen bestuur vastgesteld middels de belastingverordeningen. In 2023 is afgesproken dat we de belastingverordeningen zo laat mogelijk in het jaar laten vaststellen, zodat hierin de meest actuele cijfers zijn verwerkt.

Zuiveringsbeheer

Raming van belastingopbrengsten

In onderstaande tabel is weergegeven hoe we tot de geraamde belastingopbrengsten komen. Ook is aangegeven wat de mate van kostendekkendheid is.

In de eerste jaren zijn de geraamde belastingopbrengsten niet geheel kostendekkend. Dit heeft te maken met het uitgangspunt dat we incidentele ruimtevragers dekken uit de algemene reserve, mits de hoogte van de reserve dat toelaat.

Ontwikkeling van de tarieven

	2025	2026	2027	2028	2029
Zuiveringsbeheer	4,4%	5,4%	3,4%	2,6%	2,4%

De vaststelling van de daadwerkelijk belastingtarieven vindt plaats in het algemeen bestuur van december 2024.

Lastendruk

Zie onder Watersysteembeheer

Exploitatie 2025

Exploitatie

Excel-tabel

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2025	Geautoriseerde wijzigingen begroting	Actuele begroting 2025	Budget neutrale wijzigingen 2025	Voorgestelde budgetwijzigingen 1e VR 2025	Nieuwe actuele begroting 2025
Baten						
Waterveiligheid	2.083	-0	2.083	37	89	2.208
Watersysteem	4.990	-0	4.990	-13	96	5.073
Waterketen	2.928	-0	2.928	10	77	3.015
Bestuur en organisatie	7.220	-0	7.220	4	227	7.451
Dekkingsmiddelen						-0
Belastingopbrengsten	207.137	-0	207.137	-0	1.775	208.912
Saldo van de financieringsfunctie	-0	-0	-0	-0	-0	-0
Totaal Baten	224.358	-0	224.358	38	2.263	226.659
Lasten						
Waterveiligheid	-35.509	-0	-35.509	206	-125	-35.428
Watersysteem	-81.521	-0	-81.521	855	-2.405	-83.072
Waterketen	-54.366	-0	-54.366	250	1.646	-52.471
Bestuur en organisatie	-53.573	-1.308	-54.882	-1.368	-924	-57.174
Dekkingsmiddelen						
Belastingopbrengsten	-5.330	-0	-5.330	-0	-0	-5.330
Saldo van de financieringsfunctie	-0	-0	-0	-0	-0	-0
Onvoorzien	-150	-0	-150	20	-0	-130
Totaal Lasten	-230.450	-1.308	-231.758	-38	-1.809	-233.605
Reserves						
Onttrekkingen algemene reserve	5.771	-0	5.771	-0	-0	5.771
Onttrekkingen bestemmingsreserves	321	1.308	1.629	-0	1.692	3.321
Totaal mutaties reserves	6.092	1.308	7.400	-0	1.692	9.092
Saldo netto lasten	-0	-0	-0	-0	2.147	2.147

Bestemmingsreserves

Excel-tabel

Bedragen x € 1.000

Overige bestemmingsreserves	Balans per 31-12-2024	Mutaties jaarrekening 2024	Vastgestelde onttrekkingen 2025	Voorstel extra onttrekkingen 2025	Verwachte stand 31-12-2025
<i>Langdurige bestemmingsreserves</i>					
Generatiebeleid	369				369
Innovatie	646	250	-250		646
Renovatie sluizen Lauwersoog	422		-274		148
HWBP	1.636				1.636
Overdracht/ onderhoud Noorderpier	580		-47		533
<i>Subtotaal langdurige bestemmingsreserves</i>	3.653	250	-571		3.332
<i>Bestemmingsreserves met korte looptijd</i>					
Veiligheidstoetsing Keringen	538			-89	449
Aanvalsplan exotenbestrijding	600				600
Bezoekerscentrum Woudagemaal	62				62
Bezuinigingstaakstelling organisatie (2021)	300				300
Bezuinigingstaakstelling organisatie (2022)	400				400
Waterconservering zandgronden	123	58	-58		122
Opstellen biodiversiteitsplan	94				94
<i>Subtotaal bestemmingsreserves met korte looptijd</i>	2.116	58	-58	-89	2.027
<i>Bestemmingsreserves met karakter overlopende post</i>					
Baggeren achterstallig onderhoud stedelijk water	1.603			-1.603	0
Routekaart informatievoorziening	0	1.500	-1.000		500
<i>Subtotaal bestemmingsreserves met karakter overlopende post</i>	1.603	1.500	-1.000	-1.603	500
Totaal bestemmingsreserves	7.372	1.808	-1.629	-1.692	5.859

Budgettaire neutrale wijzigingen 2025

Excel-tabel

Opgave	Budgettaire neutrale wijzigingen
Baten	
Waterveiligheid	37
Watersysteem	-13
Waterketen	10
Bestuur en organisatie	4
Dekkingsmiddelen	
Belastingopbrengsten	-0
Saldo van de financieringsfunctie	-0
Totaal Baten	38
Lasten	
Waterveiligheid	206
Watersysteem	855
Waterketen	250
Bestuur en organisatie	-1.368
Dekkingsmiddelen	
Belastingopbrengsten	-0
Saldo van de financieringsfunctie	-0
Onvoorzien	20
Totaal Lasten	-38
Eindtotaal	-0

Omschrijving (toelichting)

Investeringsen 2025

Bijlagen

Definities beleidsproducten

Beleidsveld	Beleidsproduct	Toelichting op beleidsproduct
Strategisch beleid	Eigen plannen	Formuleren en vastleggen van het strategisch beleid van het waterschap voor zowel de reglementaire beheerstaken (waterkeringszorg, watersysteembeheer, zuiveringsbeheer, wegenbeheer en/of vaarwegenbeheer) als de wijze waarop op (dreigende) calamiteiten wordt gereageerd.
	Plannen van derden	De activiteiten van het waterschap gericht op het toetsen van, reageren op en beïnvloeden van de beleids(vormende) en ruimtelijke plannen van derden.
Waterkeringen	Beheersinstrumenten waterkeringen	Het opzetten, actueel houden en periodiek controleren van de beheersinstrumenten (legger, beheersregister, toetsing), teneinde de staat van de waterkeringen zichtbaar te maken.
	Aanleg en onderhoud waterkeringen	Het aanleggen en het in stand houden van het waterkerend vermogen van de waterkeringen die in beheer zijn bij het waterschap. Als een waterschap de kosten van de bijdrage aan het HWBP op dit product verantwoordt, dan moeten deze kosten worden meegenomen.
	Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	Het plan- en doelmatig bewaken van de waterkeringen in bedreigende situaties en het (doen of laten) treffen van maatregelen om de waterkerende functie te waarborgen alsmede het beperken van de gevolgen van calamiteiten.
Watersysteem	Beheersinstrumenten watersystemen	Het voorbereiden, op- en vaststellen alsmede onderhouden van instrumenten die het beheer van watersystemen ondersteunen
	Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	Aanleg, verwerving en onderhoud van waterlopen en kunstwerken voor de passieve waterbeheersing inclusief alle kwaliteitsmaatregelen in oppervlaktewater en voorzieningen verwante belangen die daarin worden getroffen.
	Baggeren waterlopen/saneren waterbodems	Verwijderen van bagger- en saneringsspecie uit watersystemen en indien noodzakelijk dit milieuhygiënisch passend verwerken.
	Beheer hoeveelheid water	Het door middel van regulerende kunstwerken invloed uitoefenen op de hoeveelheid water, het oppervlaktewaterpeil en de waterkwaliteit in het watersysteem.
	Calamiteitenbestrijding watersystemen	Bestrijding van afwijkingen van de gewenste hoeveelheid water dan wel de kwaliteit of ecologische toestand daarvan voorzover dat niet onder de normale bedrijfsvoering valt.
	Monitoring watersystemen	Het verzamelen, bewerken, verwerken, toetsen, analyseren en rapporteren van meetgegevens voor zowel het waterkwantiteits- als het waterkwaliteitsbeheer (met uitzondering van gegevens over de waterbodems).
Waterzuivering	Getransporteerd afvalwater	Het door het bouwen, verwerven, beheren, onderhouden en bedienen van transportgemalen en -leidingen mogelijk maken dat afvalwater wordt getransporteerd.
	Gezuiverd afvalwater	Het door het realiseren, overnemen, beheren, onderhouden en exploiteren van rioolwaterzuiveringsinstallaties en IBA-inrichtingen zorgen dat het aangeboden afvalwater wordt gezuiverd.
	Verwerkt slib	Het door het realiseren, beheren, onderhouden en exploiteren van slibverwerkingsinstallaties zorgen dat het zuiveringsslib en de andere restproducten van een rwzi of iba die voor een eindbestemming worden aangeboden tot een eindproduct worden verwerkt.
	Afvalwaterbehandeling door derden	Het laten verwerken van afvalwater uit het eigen beheersgebied door andere beheerders van rioolwaterzuiveringsinstallaties.
Vaarwegen en havens	Beheersinstrumenten vaarwegen en havens	Het opzetten, actueel houden en periodiek controleren van de beheersinstrumenten (legger en beheersregister), teneinde de staat van de vaarwegen en havens zichtbaar te maken.
	Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	Het op basis van het beheersplan vaarwegen aanleggen, verwerven, verbeteren en onderhouden van vaarwegvoorzieningen.
	Verkeersregeling en -veiligheid vaarwegen en havens	Alle activiteiten die een waterschap uitvoert als nautisch beheerder belast met het regelen van het scheepvaartverkeer op basis van de Scheepvaartverkeerswet.
VTH	Beheer keurkwartet en VTH-beleid	Voorbereiding, op- en vaststelling alsmede het onderhoud van de Keurverordening, de beleidsregels, de algemene regels en de richtlijnen voor de legger van het waterschap waarbij de ge- en verbodsbepalingen ten aanzien van beheer, onderhoud en gebruik van water en de waterstaatskundige infrastructuur door derden worden geregeld. Eén en ander gebeurt als bevoegd gezag op basis van de Waterwet en de Waterschapswet en daaruit voortvloeiende of daarmee samenhangende regelgeving Tevens het beheer van het wettelijk verplichte T&H-beleid en (toekomstig) V-beleid (Wet VTH-criteria).
	Vergunningen en meldingen	Het als bevoegd gezag verlenen van vergunningen en het afhandelen van meldingen op basis van de Waterwet- en –daarmee samenhangende regelgeving (zoals de keur).
	Adviezen vergunningen	Adviezen die waterschappen verstrekken aan andere bevoegde gezagen in relatie tot de Waterwet- en daarmee samenhangende wet- en regelgeving, waartoe ook de Wabo behoort.
	Toezicht	De werkzaamheden die door of namens het waterschap – meestal als bevoegd gezag, maar bv. in het kader van de Wabo of samenloop als niet-bevoegd gezag – worden verricht om na te gaan of voorschriften van de waterschapsverordening en omgevingswet en daarmee samenhangende regelgeving worden nageleefd. Toezicht op de naleving ziet aldus op programmatische controle, is preventief en gaat gewoonlijk aan handhaving c.q. het toepassen van sancties vooraf.
	Handhaving	Alle acties van het waterschap als bevoegd gezag die gericht zijn op het ongedaan maken van en/of het toekomstig voorkomen van een toestand die in strijd is met de wettelijke voorschriften.

	Regulering lozingen	Aanvullende, niet direct bij andere beleidsproducten onder te brengen maatregelen waarmee gezorgd wordt voor het beheersen van lozingen op de bij het waterschap in beheer zijnde zuiveringstechnische werken en oppervlaktewateren.
belastingheffing	Belastingheffing	Opstellen en actueel houden van wet- en regelgeving, het opleggen van aanslagen en het afhandelen van verzoek-, bezwaar- en beroepsprocedures op het gebied van belastingenaanslagen.
	Invordering	Betalingsverwerking, kwijtschelding en (dwang)invorderingsmaatregelen op het gebied van waterschapsbelastingen.
bestuur	Bestuur	Alle activiteiten die gericht zijn op het besturen van het waterschap, waaronder de ambtelijke voorbereiding van bestuursvergaderingen.
communicatie	Externe communicatie	De centrale en extern gerichte voorlichtende activiteiten van het waterschap.
Dekkingsmiddelen en saldo	Dekkingsmiddelen en saldo	De dekkingsmiddelen bestaan uit de belastingopbrengsten vermindert met de kwijtscheldingen en oninbare vorderingen. Tevens worden de overige dividenden en overige algemene opbrengsten (bijvoorbeeld grondverkoop) aan dit beleidsproduct toegerekend.

[Lijst met afkortingen](#)

Afkorting	Betekenis
BAW	Bestuursakkoord water
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BOvi	Blauwe Omgevingsvisie
BRO	Basisregistratie ondergrond
CIV	Centrum Innovatief Vakmanschap
CIV Water	Centrum voor Innovatief Vakmanschap Water
Commissie DSF	Commissie Dyken, Stêd en Finânsjes
CSIR	Cyber Security Implementatie Richtlijn
CSRD	Corporate Sustainability Reporting Directive
DOP	Opgelost organisch gebonden fosfor
DSO	digitaal stelsel omgevingswet
FBWK	Fries bestuursakkoord Water en Klimaat
Fido	Financiering decentrale overheden
FPLG	Fries Programma Landelijk Gebied
Fumo	Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing
GIS	Geografisch informatiesysteem
GLB	Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
GWAWO	Gemeentelijk Ambtelijk Water Overleg
GWW	Grond-, weg- en waterbouw
ha	Hectare
HWBP	HoogWaterBeschermingsProgramma
hWh	het Waterschapshuis
IBA	Individuele behandeling afvalwater
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
IWR	Integrale Waterrapportage
KLM	Koehool - Lauwersmeer
km	Kilometer
KRW	Kaderrichtlijn water
LIMS	Laboratorium Informatie Management Systeem
NBK	Noordelijk Belastingkantoor
NOVEX	Nationale Omgevingsvisie Extra
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied
NVZ	Natuurvriendelijke zone
OAS-studies	Optimalisatiestudies van het afvalwatersysteem
OSW	Overdracht Stedelijk Water
OVEF	Openbare verlichting & Energie Fryslân
PBOW	Provinciaal Bestuurlijk Overleg Water
RBO	Regionaal Bestuurlijk Overleg
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
RWK	Regionale waterkering
RWP	Regionaal Waterprogramma
SDG	Sustainable Development Goals
SGBP	stroomgebiedbeheerplannen
SNB	Slibverwerking Noord-Brabant
SNN	Samenwerkingsverband Noord-Nederland
SOC	Security Operations Center
SOI	Slibontwateringsinstallatie
Stowa	Stichting toegepast onderzoek waterbeheer
TEA	Thermische Energie uit Afvalwater
TEO	Thermische Energie uit Oppervlaktewater
UvW	Unie van Waterschappen
V&K	Vitale en kwetsbare functies
VFG	Vereniging van Friese Gemeenten
VKA	Voorkeursalternatief

Afkorting	Betekenis
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VVzB	Vereniging van zuiveringsbeheerders
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WABOS	water- en bodemsturend
WAC	Waterapplicatiecentrum
WBP	Waterbeheerprogramma
WILMA model	De WILMA staat voor Waterschap Informatie & Logisch Model Architectuur en is de 'referentiearchitectuur van de waterschappen'.
WON	Vereniging voor Waterketenonderzoek Noord Nederland
Woo	Wet open overheid
ZZS	Zeer zorgwekkende stoffen

